

Geografia regionu

Autor: Monika Kresa

W ujęciu dialektologicznym Śląsk środkowy wyróżniany już przez Kazimierza Nitscha na początku XX wieku i następnie przez Stanisława Urbańczyka) najczęściej odnosi się do części środkowej historycznego (szeroko rozumianego) Górnego Śląska, którego granice różnie się określa (szczegółowy zasięg gwar górnośląskich – zob. Gwara regionu). Potocznie niekiedy środkowa część Śląska (zwłaszcza Górnośląski Okręg Przemysłowy) bywa nazywana myląco Górnym Śląskiem. W ujęciu historycznym pojęcie Górnego Śląska się zmieniało: od szerokiego pojmowania przeciwstawiającego Górny Śląsk Dolnemu po wąskie (bliskie omówionemu wyżej). Należy też podkreślić, że często stosowano określenie Górny Śląsk ogólnie bez precyzowania granic tak nazywanego regionu. Dialektologicznie ujmowany Śląsk środkowy leży w dwóch polskich województwach – śląskim i na krańcach zachodnich w województwie opolskim. Geograficznie Śląsk środkowy położony jest zasadniczo na Wyżynie Śląskiej. Kraina leży w wododziale Wisły i Odry. Na całym obszarze Górnego Śląska dominują gleby bielcowe. Poza nimi można tu spotkać także: gleby brunatne, rędziny, mady i gleby górskie. Mady spotkać można w pobliżu rzek: Odry i Wisły. Ze względu na fakt, że Śląsk środkowy to przede wszystkim zagłębienie węglowe, gleby centralnego rejonu aglomeracji katowickiej są glebami zniszczonymi albo całkowicie zmienionymi przez eksploatację górniczą i przemysłową. Podobnie zanieczyszczone są rzeki Śląska, z obszaru tego odprowadzane są znaczne ilości głównie zanieczyszczonej wody. Kraina ta płaci zatem dość wysoką cenę za to, że pod względem surowców mineralnych stanowi najbogatszą część Polski. Występują tutaj bowiem bardzo bogate złoża węgla kamiennego, znaczne złoża rud ołowiu i cynku oraz różnorodne surowce budowlane, skalne i ceramiczne. Fotografie: Agnieszka Nowak.